

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

**Remiss av Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande
För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt
och välfärd (SOU 2017:1).**

Nitus – Nätverket för kommunala lärcentra avger följande remissvar 2017-03-22.

Beslut i detta ärende har fattats av Nitus Ordförande Tina Bäckström samt Nitus styrelseledamöter Erica Hallberg och Jerry Engström

Tina Bäckström
Ordförande Nitus

Erica Hallberg
Styrelseledamot Nitus

Jerry Engström
Styrelseledamot Nitus

Remissvar För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd, kapitel 4 Kompetensförsörjning

Sammanfattning

Nitus (nationellt nätverk för kommunala lärcentra, med ca 90 medlemskommuner) delar och ställer sig bakom Landsbygdskommitténs analys av att det är viktigt att förbättra möjligheten för landsbygden att säkra kompetensförsörjningen av kvalificerad arbetskraft. Att landsbygdernas behov av kompetens tydligt kopplas samman med högre utbildning är oerhört viktigt för att öka möjligheterna för såväl offentlig, som privat sektor, att rekrytera kvalificerad kompetens. Nitus delar landsbygdskommitténs uppfattning om att det, för att detta ska bli möjligt, behöver inrättas en ny/förbättrad infrastruktur för en decentraliserad högre utbildning.

Nitus menar att de förslag som landsbygdskommitténs i detta betänkande har lagt fram, skulle främja studier på högskolenivå utanför campusorterna och därmed bidra till att säkra kompetensförsörjningen på landsbygden. Förslagen kopplande till kapitel 4 i dokumentet är dock inte tillräckliga. Vi anser att det inte räcker med att ge Universitet och Högskolor i uppdrag att öka tillgängligheten – det behövs tydliga ekonomiska incitament kopplat till spridning. Det behöver även vara tydligt på vilket sätt som detta bör ske.

Ökad tillgänglighet till högskoleutbildning i hela landet

Landsbygdskommittén lyfter fram betydelsen av närhet till högre studier - för att stimulera till studier, men också för att få fler att stanna kvar på landsbygden. För att det ska få en effekt lyfter man även fram att det är av vikt att det finns en bredd av utbildningar så att utbudet tilltalar både män och kvinnor.

Förslaget, att högskolor och universitet ges i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet, ser Nitus som det viktigaste förslaget för att säkra kompetensförsörjningen av kvalificerad arbetskraft på landsbygden. Nitus samlade erfarenheter säger att det är avgörande att lärosätena ges incitament, framför allt ekonomiska incitament, för att arbeta med detta. För att utbildningsutbudet vidare ska matcha den lokala/regionala efterfrågan på kompetens som finns, och är attraktivt för både män och kvinnor, är det nödvändigt att det finns en samverkan mellan kommuner, det lokala- och regionala arbetslivet samt högskola/ universitet. I samverkan kan prioriteringar av de utbildningar som är viktigast att tillgängliggöra göras.

Landsbygdskommuner ser olika ut, har olika förutsättningar och kräver därför olika lösningar vad gäller tillgänglig utbildning. För vissa kommuner kan decentraliserade utbildningar vara svaret på de behov som finns, för andra kommuner kan väl utvecklade distansutbildningar vara det som svarar mot behoven. Skillnaden ligger i att det i vissa kommuner finns underlag för att rekrytera studenter till större grupper, medan det i andra kommuner krävs en regional samverkan för att få en bredd på utbildningsutbudet och tillräckligt många studenter.

Sammanfattningsvis ser Nitus det som viktigt att införa riktade medel till lärosäten för att samverka med kommunerna, för att utveckla ett regionalt utbildningsutbud och för att utveckla olika metoder för att tillgängliggöra utbildningar utanför campus.

Utbildningscentra för högre utbildning

Landsbygdskommittén föreslår att regeringen säkerställer att det finns utbildningscentra för högre utbildning i kommuner i FA-regioner utan högskola/universitet och med få lärcentra samt i kommuner med extra stora utmaningar.

Förslaget att införa årligt stadsbidrag för att landsbygderna ska kunna etablera och utveckla utbildningscentra för högre utbildning är bra. Tillgången till utbildningscentra, lärcentra med fokusområde eftergymnasial utbildning, menar Nitus är av stor betydelse, då dessa utgör en infrastruktur i arbetet med att tillgängliggöra utbildning utanför campus. Lärcentra kan av studenterna användas som en arbetsplats/minicampus där de, utöver studerandeservice, teknisk support etc, kan få det sociala sammanhang som har visat sig vara en framgångsfaktor för att distansstudenter ska fullfölja sina studier. Erfarenheten är att genomströmningen är högre bland de distansstudenter som använder sig av lärcentra än de som inte gör det. Lärcentra utgör också en tydlig motpart till lärosätena och de utbildningar som tillgängliggörs.

Ett lärcentrum med god utbildningsmiljö, som behövs om studenterna ska lyckas med sina studier, förutsätter bland annat anpassade lokaler för självstudier och klassverksamhet – sociala utrymmen och personella resurser på plats. Till detta behövs även personal som arbetar med att få tillgång till utbildningar från universiteten och som kan marknadsföra dessa gentemot studenterna. För många kommuner är detta en absolut nödvändig investering, då det för många kommuninvånare inte är möjligt att studera på annan ort, med tanke på avstånd till högskola/universitet. Men, det är en betydande kostnad som belastar kommunernas skattebetalare. Vi anser att det är beklagligt att det är den lilla kommunens egen ekonomi som ska avgöra huruvida statligt finansierad högre utbildning ska vara tillgänglig eller ej. Förslaget om en miljon kronor är ett absolut minimum som täcker kostnader för lokaler och en administratör. Med denna ersättningsnivå så kommer det fortfarande vara den lilla kommunens resurser som avgör om det finns en bra utbildningsmiljö för sina studenter. För att få framgångsrik högre utbildning i hela landet så behöver det föreslagna stadsbidraget fördubblas.

Kompetensplattformar som del av utbildningscentra

Landsbygdskommitténs förslag, att riktlinjerna för regionalt kompetensutvecklingsarbete kompletteras så att kompetensplattformarna utvecklas med huvudsyftet att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet, kan bidra till att kompetensplattformarna stärks där behoven finns. Förslagsvis kan ett nätverk kring varje kompetensplattform bildas, där regionens utbildningscentra och högskola/universitet tillsammans prioriterar hur och vilket utbildningsutbud som ska tillgängliggöras.

Fler med högre utbildning i kommuner med extra stora utmaningar

Nitus ser positivt på landsbygdskommitténs förslag att regeringen utreder möjligheter att minska studieskulder för de som bor och är yrkesaktiva i de 23 kommuner med extra stora utmaningar.